

RELIXIÓN CATÓLICA

4º ED.PRIMARIA

CURSO

2021-22

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización da programación	
2. Actuacións para garantir a educación nos escenarios de semipresencialidade	
3. Obxetivos en clave de competencias	3
4. Temporalización ,ponderación e instrumentos de avaliación para primeiro curso	5
5. Ensinanzas transversais	8
6. Contidos, criterios de avaliación mínimos e non presencialidade esixibles para superar 4ºcurso	9
7. Criterios de cualificación	10
8. Metodoloxía	12
9. Organización de espazos	13
10. Materiais e recursos didácticos	14
11. Atención á diversidade	14
12. Estratexias para incorporar as TIC na aula	15
13. Estratexias para estimular interese, hábito de lectura e desenvolver expresións oral e escrita	15
14. Actividades complementarias e extraescolares	15
15. Procedementos para valorar o axuste entre a programación didáctica e os resultados	16

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN DA PROGRAMACIÓN

Neste curso 2021-2022, a programación didáctica debe atender ás especificacións dadas na *Instrución do 30 de xullo de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021*. Así, reflectirase na presente programación a adecuación da acción docente á situación provocada pola COVID-19, incidindo na atención ao posible retraso académico producido durante o curso 2020-2021 e na forma de adaptar a metodoloxía e o currículo para acadar as aprendizaxes imprescindibles do pasado e presente curso académico, na modalidade presencial, semipresencial e/ou non presencial.

. Esta programación pretende completar o plan de acción para 4º curso de Educación Primaria . Será desenvolvida nun **CEIP** de 9 unidades . A xornada que se imparte neste centro é **xornada continuada**. Dito centro posúe os recursos e servizos propios dun centro desta tipoloxía e ademais participa en diferentes plans de dinamización : plan de Normalización Lingüística , plan de Convivencia Escolar, plan de Dinamización das TICs , PLAMBE...

2. ACTUACIÓNS PARA GARANTIR A EDUCACIÓN NOS ESCENARIOS DE SEMIPRESENCIALIDADE E NON PRESENCIALIDADE:

A situación provocada pola COVID-19 obríganos a **planificar unha atención educativa que contemple posibles escenarios de semipresencialidade e/ou non presencialidade**. Debido ás medidas que as autoridades sanitarias consideren oportuno levar a cabo dependendo da evolución da pandemia, pódese producir que un ou varios alumnos estén en illamento ou corentena mentres o resto do grupo continúa de forma presencial, ou que a talidade do alumnado teña que continuar a súa formación de forma non presencial.

Para elo, e en consoancia co **Plan de Continxencia** elaborado polo centro conforme ás directrices do Protocolo de Adaptación ao contexto da COVID-19, acórdanse as seguintes actuacións:

- Durante o proceso educativo presencial no centro, o alumnado será instruído no manexo da aula virtual do

centro, e o **equipo COVID do centro identificará ao alumnado que teña dificultades de conexión** ou falla de equipamento para que a Consellería adopte as medidas oportunas que minimicen as eventuais dificultades da educación realizada por medios telemáticos.

- **A atención ao alumnado** que deba continuar o proceso formativo de forma non presencial será levado a cabo baixo as seguintes directrices:

- a) **Manter o contacto permanente co alumnado** e as súas familias, a través das canles de comunicación sinaladas no “Plan de Adaptación á situación Covid no curso 2020-2021” (páxina web do centro, aplicación “AbalarMobil”, teléfono do centro, servizo de videoconferencias “Webex Cisco” e contas de correo das familias e as corporativas do profesorado) tanto para coñecer a evolución do seu estado de saúde como para atender as demandas educativas do alumnado.
- b) **Actualizar a aula virtual** dos niveis afectados para garantir a continuidade no proceso de ensino-aprendizaxe.
- c) Complementar as tarefas propostas a través da aula virtual coa **utilización dos libros de texto** e a proposta de tarefas para **realizar nas libretas**.

OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS

Comunicación lingüística:

Expresar con sinceridade e confianza os seus recordos.

Participar activamente en diálogos en parella e en xogos en grupo sobre a transmisión de recordos.

Comprender a diversidade de linguaxe dos textos bíblicos.

Manexar citas bíblicas.

Interpretar a linguaxe simbólica de textos bíblicos e descubrir o seu significado.

Expresar con claridade os seus recordos experiencias e ilusións

Ampliar e enriquecer o seu vocabulario referido ás relixións monoteístas.

Expresar con claridade e sinceridade as súas ideas sobre as normas de convivencia e respectar as ideas dos demais.

Participar en dramatizacións de escenas bíblicas, incluíndo a redacción dos diálogos.

Elaborar resumos da unidade.

Expresar as súas opinións críticas sobre libros e películas. Interpretar a linguaxe simbólica e a mensaxe das parábolas de Jesús.

Ampliar e enriquecer o seu vocabulario litúrxico.

Usar a linguaxe do cómic para mostrar a súa comprensión dos ensinamentos das parábolas.

Interpretar e utilizar a linguaxe dos signos

Expresar de maneira sinxela as súas vivencias espirituais e idéas froito da súa reflexión.

Participar en xogos verbais.

Social e cidadá:

Mellorar as relacións interpersoais mediante o diálogo e as actividades de grupo.

Cofecer e respectar a diversidade de libros sacros das diversas relixións.

Valorar e admirar o testemuño de homes e mulleres que son modelo de fe.

Cofecer e respectar a diversidade relixiosa e identificar elementos comúns nas relixións monoteístas.

Contribuír á boa convivencia mediante pactos de amizade.

Descubrir e asumir valores de corresponsabilidade social e de asunción das normas de convivencia.

Aprender a recoñecer as inxustizas e a discriminación.

Recoñecer a carga de esperanza que leva o Advento e a mensaxe de paz e fraternidade universal do Nadal.

Interesarse pola resolución non violenta de conflitos.

Asumir valores de corresponsabilidade social e de axuda aos demais

Interesarse por organizacións que traballan en favor da solidariedade.

Aprender a descubrir a raíz da súa comportamento

Cultural e artística:

Aprender a valorar e respectar celebracións da comunidade cristiá.

Aprender a valorar o patrimonio cultural que representan os textos bíblicos.

Aprender a valorar e respectar festas relixiosas.

Admirar a personaxes bíblicos e próximos polos valores que exemplifican

Valorar o patrimonio cultural popular relacionado co Nadal: panxoliñas, beléns, árbore de Nadal, Cabalgata

de Reis, tradicións locais..., e relacionalo coa súa orixe evanxélica.

Aprender a identificar elementos simbólicos na arte relixiosa.

Participar e cooperar en festas e tradicións

Desenvolver a creatividade na elaboración de cómic

Aprender a aprender:

Traballar en equipo.

Buscar información en diversas fontes, sintetizala e expoñela.

Localizar información no mesmo libro para sintetizala en fichas e cadros resumen.

Identificar o pecado e o arrepentimento nas actitudes vividas por David.

Traballar en equipo na preparación de dramatizacións.

Analizar casos de cumprimento ou incumprimento de normas.

Traballar en equipo para elaborar unha presentación multimedia. Buscar información, sintetizala e expoñela.

Analizar casos e relacionalos coa mensaxe das parábolas de Xesús. Identificar a verdade e o ben.

Analizar casos e relacionalos coa mensaxe dos signos de Xesús.

Identificar a verdade e o ben.

Analizar casos á luz dos ensinamentos evangélicos.

Razoar de forma lóxica.

Autonomía e iniciativa persoal:

Identificar os seus sentimentos.

Recoñecer as súas actitudes.

Compartir experiencias e coñecementos.

Aprender a coñecerse para aumentar e fomentar a confianza nos amigos.

Compartir no grupo de clase experiencias de confianza na familia.

Tomar a iniciativa á hora de buscar información.

Opinar sobre as normas de convivencia desde a liberdade con sinceridade e respecto.

Buscar o ben e a verdade.

Recoñecer as súas actitudes e contrastalas coas actitudes propias do Advento.

Compartir cos compañeiros experiencias e coñecementos.

Aprender a abrirse á transcendencia

Aprender a emitir un xuízo moral baseado en principios, valores e actitudes evanxélicas .

Tomar decisións e opinar con sinceridade.

Aprender a reflexionar sobre un feito social e emitir un xuízo moral baseado en principios, valores e actitudes evangélicos.

Desenvolver a capacidade de empatía.

Tratamento da información e competencia dixital

Utilizar as novas tecnoloxías para obter información etimolóxica de palabras.

Utilizar as novas tecnoloxías para obter información sobre un personaxe nunha enciclopedia en liña.

Utilizar as novas tecnoloxías para elaborar en grupo unha presentación multimedia sobre beléns.

Recoñecer elementos da natureza e da vida cotiá en tempos de Jesús que están presentes nas súas parábolas

Utilizar as novas tecnoloxías para obter información sobre diversos casos relacionados coa solidariedade.

Utilizar as novas tecnoloxías para obter información sobre Martin Luther King e a súa loita en contra da discriminación

Matemática

Saber recoller datos e plasmarlos en táboas e fichas resumen.

Plasmar datos nun gráfico

Coñecemento e interacción co mundo físico:

Situar os episodios da historia nun territorio mediante un map

TEMPORALIZACIÓN , PONDERACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DE CUARTO CURSO.

<p style="text-align: center;">LEND para os porcentaxes do “grao mínimo de consecución” dos Estándares de Aprendizaxe Avaliables:</p>
<p style="text-align: center;">Entre 0% e 10%: “non acadado” Entre 10% e 15%: “en proceso” Entre 15% e 20%: “acadado con axuda” Entre 20% e 25%: “acadado sen axuda”</p>

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	C.C.
						Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
REC-B1.1	4º-REC-B1.1.1 - Localiza e describe situacións de pecado descubertas nos relatos das relixións antigas.	20%	X			PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Investigacións.	CCEC, CCL, CSC
REC-B1.1	4º-REC-B1.1.2 - Cualifica o tipo de pecado en situacións da súa contorna e compáraas coas atopadas nos relatos das relixións antigas.	20%	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CCEC, CCL, CSC
REC-B1.2	4º-REC-B1.2.1 - Recorda e acepta situacións persoais ou sociais que necesitan de perdón.	20%	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CCEC, CSC
REC-B2.1	4º-REC-B2.1.1 - Sitúa no relato as frases que expresan a falta de colaboración na tarefa de Deus e o rexeitamento da amizade con El, e aplícaas a situacións actuais.	25%	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais. Posta en común.	CLC, CSC
REC-B2.1	4º-REC-B2.1.2 - Recorda e narra acontecementos actuais nos que se rexeitou a amizade con Deus.	25%	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Posta en común.	CAA, CSC
REC-B2.2	4º-REC-B2.2.1 -	25%	X			PROCEDEMENTOS:	CLC,

	Descobre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos.				Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Resolución de exercicios e problemas.	CSC
REC-B2.3	4º-REC-B2.3.1 - Identifica e descobre comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus.	25%	X		PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Investigacións.	CLC, CSC
REC-B2.4	4º-REC-B2.4.1 - Compara a actitude de David con situacións persoais nas que sentíu a necesidade de ser perdoado.	25%	X		PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CLC, CSC
REC-B2.4	4º-REC-B2.4.2 - Recoñece e expresa artisticamente escenas da historia de David nas que Deus perdóalle. Mostra respecto polas intervencións dos seus compañeiros.	25%	X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais. Producións plásticas.	CCEC, CSC
REC-B2.5	4º-REC-B2.5.1 - Reconstrúe e memoriza escenas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.	20%	X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Resumo.	CCEC, CSC
REC-B3.1	4º-REC-B3.1.1 - Analiza, comenta e crea relatos onde actualiza as parábolas do fillo pródigo e do fariseo e o publicano.	20%		X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Textos escritos.	CLC, CSC

REC-B3.2	4º-REC-B3.2.1 - Visualiza, en obras de arte, escenas de perdón e explícaas.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Proba de interpretación de datos.</p>	CD, CCEC
REC-B3.3	4º-REC-B3.3.1 - Busca, subliña e comenta trazos da preferencia de Xesús polos máis necesitados e os enfermos, nos textos evanxélicos.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Producións orais. Traballo de aplicación e síntese.</p>	CLC, CSC
REC-B3.4	4º-REC-B3.4.1 - Secuencia ordeadamente escenas da Historia da Paixón e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co Pai.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Resolución de exercicios e problemas.</p>	CCEC, CLC, CSC
REC-B3.4	4º-REC-B3.4.2 - Distingue e explica frases do relato da oración do Horto dos Olivos que expresan a obediencia de Xesús ao Pai.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Producións orais.</p>	CLC, CSC
REC-B4.1	4º-REC-B4.1.1 - Coñece e explica as condicións para acoller o perdón de Deus.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Posta en común.</p>	CSC
REC-B4.1	4º-REC-B4.1.2 - Describe os pasos da celebración do sacramento do Perdón.	20%		X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Asamblea. Producións orais.</p>	CCEC, CSC

REC-B4.2	4º-REC-B4.2.1 - Vincula símbolos, significados e momentos na celebración eucarística.	20%			X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Resolución de exercicios e problemas.	CCEC, CSC
REC-B4.3	4º-REC-B4.3.1 - Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa de carácter penitencial.	20%			X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea. Posta en común.	CD, CCEC, CSIEE

ENSINANZAS TRANSVERSAIS

- **Educación moral e cívica:**

Coñecer e respectar a Biblia como libro sacro dos cristiáns.

Construír relacións baseadas na confianza.

Comprender e aplicar os conceptos de liberdade, responsabilidade e norma.

Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubrindo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.

Identificar e analizar as causas que provocan situacións de marxinación e inxustiza social. Mostrar actitudes de acollida e axuda. Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.

Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflitivas

- **Educación do consumidor:**

Valorar o simbolismo dos adornos da árbore de Nadal. Ser capaz de valorar de forma crítica o consumismo esaxerado durante as festas de Nadal. Mostrar agradecemento polos detalles recibidos dos demais, sexan materiais ou non.

- **Educación para a igualdade entre ambos os sexos:**

Recoñecer o respecto ás normas como fonte de igualdade.

- **Educación para a paz:**

Respectar as diferentes crenzas.

Descubrir e valorar as calidades e aptitudes dos demais.

Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos. Análise de posturas e actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, aceptación, colaboración...

Pensar nos demais

Coñecer e respectar as crenzas e costumes das persoas doutras relixións.

- **Educación para a saúde:**

Saber recoñecer actitudes e expresar emocións.

Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, débiles, anciás, indefensas... e colaboración con estas.

Actitude de rexeitamento cara a calquera práctica que vaia en contra da vida e da saúde, e de acollida cara a aquelas que a favorezan.

- **Educación viaria:**

Seguimento das normas de seguridade: uso do cinto.

CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN MÍNIMOS E ESIXIBLES PARA SUPERAR CUARTO CURSO

En consonancia coas Instrucións do 30 de xullo de 2020 da *Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa*, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, identificamos as “aprendizaxes imprescindibles” que o alumnado debe adquirir para o desenvolvemento das competencias clave. Deste xeito, amosamos a continuación a relación dos Estándares de Aprendizaxe Avaliables do currículo programados na anterior táboa, pero reducidos a “aprendizaxes imprescindibles”:

Contidos :

Diversas formas de atoparnos co noso amigo Jesús: a comunidade, as festas, a Biblia.

A Biblia, o libro sacro dos cristiáns, e os seus dous partes: Antigo Testamento e Novo Testamento.

A confianza nos demais e a confianza en Deus.

Deus está sempre disposto ao perdón.

Deus fiel promete un Mesías: o anuncio do Mesías polos profetas e por Juan Bautista, a Anunciación a María e a visita a Isabel.

O tempo de Advento: preparación para o Nadal

As parábolas do Reino de Deus.

Jesús, verdadeiro home e verdadeiro Deus.

Jesús ensina coas parábolas e os milagres o amor de Deus.

Situacións de solidariedade: xestos de axuda.

A felicidade de perdoar e ser perdoados.

Crterios:

Buscar textos do Novo Testamento a partir das citas.

Explicar a importancia para os cristiáns de ler na Biblia a vida e a mensaxe de Jesús.

Saber recoñecer ás persoas en quen confía.

Entender a importancia do perdón de Deus para as persoas.

Saber prepararse para o Nadal durante o Advento.

Ler parábolas e interpretar a simboloxía dos seus personaxes e a súa mensaxe, e saber aplicar os seus ensinamentos a un caso próximo..

Saber relacionar feitos da vida de Jesús con parábolas, curacións e milagres.

Recoñecer mostras do amor de Deus.

Recoñecer a culpa e aprender a perdoar.

Esforzarse para cambiar de actitude e dar novas oportunidades.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A avaliación das aprendizaxes realizarase de forma continua e formativa, e preferentemente de forma presencial. De non ser posible a avaliación presencial do traballo realizado polo alumnado, establecemos as seguintes estratexias e instrumentos de avaliación para o ensino non presencial

- Reconto das cualificacións acumuladas na aula virtual, a través do rexistro de realización das tarefas (enquisas, tarefas entregables, etc.)
- Análise do portfolio do alumnado a través do envío de evidencias a través do correo electrónico (fotos dos traballos realizados, vídeos...)
- Valoración do esforzo realizado polo alumnado tendo en conta as súas condicións individuais e/ou familiares (análise do contexto familiar a través das titorías).

- Emprego de rúbricas, escalas de valoración, indicadores de logro, etc. para a determinación da

cualificación obtida en determinadas tarefas.

En caso de poder realizar unha avaliación presencial das aprendizaxes, terase en conta:

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das Competencias do alumno de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das Competencias do alumno de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

Esta proposta pode servir como referente.

	Crterios
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.• Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.• Orde e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.• Valoración entre o traballo na clase e na casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración da aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e dos resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.• Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade.• Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.• Caligrafía lexible.• Tempo de realización.• Destrezas.• ...

3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese. • ...
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e como se levou a cabo. • ...
6. Arquivo de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado. • Razoamento da selección das producións que forman o arquivo. • ...
7. Experiencias e traballos de investigación.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado dos manuais de consulta (enciclopedias, dicionario...) e de Internet. • Correcta selección, interpretación e síntese da información. • Espírito de cooperación e compañeirismo...

7. METODOLOXÍA

A situación provocada pola pandemia da COVID-19 obríganos a tomar medidas de carácter organizativo e metodolóxico, polo que se atenderá ás puntualizacións redactadas nos apartados do Plan de Adaptación á situación Covid no curso 2020-2021 nos que se especifican os usos das diferentes espazos e emprego de materiais.

A área de Relixión Católica, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia aos alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico, social e cultural.

A ensinanza da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

A observación sistemática en situacións diferentes e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Relixión Católica.

A **integración** das **Competencias** e das **Intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita, hipótese, comprobación, conclusións, resolución de problemas...) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno.

A través destes proxectos os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se van utilizar, a elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A conxunción do traballo individual e o colectivo, das actividades na clase, durante excursións ou no laboratorio, e da reflexión e da resolución práctica contribúe a asentar o coñecemento integrado e globalizado do medio social, natural e cultural que o envolve.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor nun instrumento ou guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno.

O **uso das TIC** en Relixión Católica facilita a observación de procesos e procedementos, a manipulación-elaboración de exercicios e dótaas dun compoñente lúdico e motivacional.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de aprendizaxe que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno de Primeiro Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das Competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan Competencias e Intelixencias múltiples: traballo individual, en grupo, traballo cooperativo en Proxectos, uso das TIC, actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de Competencias a todos os alumnos.

A área de Relixión Católica, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia aos alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico, social e cultural.

A ensinanza da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

A observación sistemática en situacións diferentes e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Relixión Católica.

A **integración das Competencias e das Intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita, hipótese, comprobación, conclusións, resolución de problemas...) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno. Isto conséguese:

- nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno.
- nas **actividades competenciais** no libro guía.
- nos **proxectos** específicos trimestrais.

A través destes proxectos os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se van utilizar, a elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A conxunción do traballo individual e o colectivo, das actividades na clase, durante excursións ou no laboratorio, e da reflexión e da resolución práctica contribúe a asentar o coñecemento integrado e globalizado do medio social, natural e cultural que o envolve.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor nun instrumento ou guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno.

O **uso das TIC** en Relixión Católica facilita a observación de procesos e procedementos, a manipulación-elaboración de exercicios e dótaas dun compoñente lúdico e motivacional.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de aprendizaxe que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno de Terceiro Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das Competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan Competencias e Intelixencias múltiples: traballo individual, en grupo, traballo cooperativo en Proxectos, uso das TIC, actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de Competencias a todos os alumnos.

ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS

Trátase de explicitar, como no caso que propoñemos, en que espazos se van desenvolver as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none"> • Aula: Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, proxectos, con encerado dixital, canón...). A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, e os materiais estarán ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma. Distribución posible en grupos, asemblea, recunchos de xogo e traballo individual. • Espazos comúns: Patio, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática... • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas...): Proxectos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación inicial e activación de coñecementos previos. • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo, ampliación e avaliación.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a área de Relixión Católica de Terceiro Curso.

- Libro texto : relixion catolica
- Recursos educativos dixitais na web.
- Fichas fotocopiabiles
- Carpeta de recursos didácticos: láminas con xogos, dramatizacións, persoais de manualidades, contos de valores, murais, caderno de simboloxía.
- Material funxible.
- Material manipulable e experimental propia da área.
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Segundo o artigo 16 do Decreto 105/2014, para que o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais, dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e as competencias da etapa, estableceranse as medidas curriculares e organizativas oportunas que aseguren o seu progreso axeitado, de conformidade co disposto nos artigos 71 a 79 bis da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio. Dentro da programación tamén temos que ter previstas as actuacións para os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado da nosa aula. Desta forma, e atendendo a todo o proposto na lexislación vixente, a programación recolle como medida de atención á diversidade, actividades específicas destinadas a axudar a conseguir os obxectivos a aqueles alumnos e alumnas que poidan atopar máis dificultades (**actividades de reforzo**). Deste mesmo xeito, tamén teremos preparado traballo alternativo para aqueles alumnos e alumnas, que, por diversos motivos, xa tivesen adquiridos os obxectivos que nos propuxémos (**actividades de ampliación**). Outras medidas de atención á diversidade, tendo en conta o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, que se suxiren nesta programación son: 1) Apoios recibidos dentro e fora da aula, segundo as necesidades, polos especialistas de Pedagogía Terapéutica e Audición e Linguaxe. 2) Reforzo educativo e apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria. 3) Realizar adaptacións curriculares encamiñadas a dar resposta aos distintos estilos de aprendizaxe ou dificultades transitorias do alumnado (non significativas) e para aqueles casos nos que as diferenzas e as dificultades de aprendizaxe son máis

permanentes ou graves (significativas).

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos. Deseguido amósase un exemplo:

Atención á diversidade

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (REFORZO): Fichas fotocopiáveis con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- AMPLIACIÓN: Fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso etc.
- COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, o movemento, a representación plástica, a dramatización...
- PLANS INDIVIDUAIS dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- ENSINANZA TITORIZADA.
- TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

ESTRATEGIAS PARA INCORPORAR AS TIC NA AULA

Para incorporar as TIC na aula propóñense unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades da área de Relixión Católica para Cuarto Curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: Procura de imaxes, información ou curiosidades, selección e organización para transformalo en coñecemento.
<i>Recursos dixitais na web</i>	Actividades interactivas (aplicables no encerado dixital interactivo): O alumno responde seleccionando a opción correcta, clasificando os elementos en diferentes grupos ou situándoos na súa posición correcta.

ESTRATEGIAS PARA ESTIMULAR O INTERESE E O HÁBITO DA LECTURA E DESENVOLVER A EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en apoio dixital (internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos e intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en papel e en pantalla.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa área de Relixión Católica.

Exemplo:

<ul style="list-style-type: none"> - Visita a unha igrexa e explicar as súas partes e a súa liturxia. - Visita a un museo pictórico e analizar a simboloxía a través da arte. - Facer unha excursión ao campo e identificar os elementos da natureza regalo de Deus. Identificar os símbolos de vida (auga, luz...). - Visitar unha exposición de nacementos. - Visita dos Reis Magos. - Levar flores á Virxe María. - Participación na semana cultural organizada polo centro educativo, talleres, Día de... - Exposición, xornadas..., interesantes desde o punto de vista da área de Relixión Católica. - ...

PROCEDEMOTOS PARA VALORAR O AXUSTE ENTRE A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA E OS RESULTADOS

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre o que se programou e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta as aprendizaxes significativas.		
	Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).		
Regulación da práctica docente	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre		

	o profesorado.		
Avaliación das aprendizaxes e información que se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables das aprendizaxes.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación danse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofrecéronse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplicáronse medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo os informes psicopedagóxicos.		
...

PROGRAMACIÓN DE APOIOS A NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS	Alumnos							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Atención individualizada na aula para a realización das actividades propostas. Adaptación das actividades da programación. Atención individualizada dentro e fóra da aula para a realización das actividades adaptadas.

<p>Adaptación curricular significativa por necesidades educativas especiais.</p> <p>Adaptación curricular por alta capacidade intelectual.</p> <p>Adaptacións no material curricular por incorporación tardía no sistema educativo.</p> <p>...</p>								
--	--	--	--	--	--	--	--	--